

РЕЦЕНЗІЯ ОФІЦІЙНОГО РЕЦЕНЗЕНТА

на дисертаційну роботу Шкандали Анни Юріївни

«Клініко-функціональна оцінка результатів ендоваскулярних та гібридних втручань у хворих з хірургічною патологією низхідної аорти», яку подано до захисту у спеціалізовану вчену раду ДФ 26.613.221 Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика, що утворена рішенням вченої ради НУОЗ України імені П.Л. Шупика від 09.04.2025 (протокол № 04) для розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

Актуальність теми.

Розширення грудної аорти є загрозливою для життя патологією, щодо лікування якої існує досить обмежена інформація з позицій доказової медицини. В існуючих настановах щодо ведення пацієнтів з хворобами аорти бракує чітких рекомендацій з відбору пацієнтів для використання певних методів лікування. Ведення пацієнтів з дисекцією та аневризмами грудної аорти нерідко базується на практичному досвіді центрів і окремих спеціалістів. Існують також серйозні особливості лікування патології грудної аорти і, зокрема, вибору між хірургічними та ендоваскулярними втручаннями залежно від етіологічних факторів, таких як хвороби сполучної тканини. Відтак, зберігається потреба в узагальненні та критичному аналізі існуючого досвіду, що є важливою передумовою для вдосконалення теоретичних концепцій та формування практичних настанов. Вирішення цих завдань визначило актуальність рецензованого дослідження, метою якого стало підвищення ефективності лікування розширень низхідного відділу аорти типу В шляхом зниження частоти ускладнень через оптимізацію критеріїв вибору лікувальної тактики з урахуванням індивідуальних характеристик пацієнтів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано як фрагмент науково-дослідної роботи кафедри кардіохірургії, рентгенендоваскулярних та екстракорпоральних технологій НУОЗ України імені П. Л. Шупика «Мультидисциплінарний підхід до хірургічного лікування серця та магістральних судин (номер реєстрації 0121U113336; термін: 2021-2025).

Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

В Україні аспекти відбору пацієнтів та оцінки персональних ризиків ендovasкулярного, гібридного та медикаментозного методів лікування захворювань низхідної аорти ще не були предметом наукових досліджень. Узагальнений досвід та значна кількість виконаних втручань дозволили визначити та систематизувати покази, критерії відбору пацієнтів та техніку виконання ендovasкулярного протезування аорти у пацієнтів з аневризмою та дисекцією низхідного відділу аорти. Ретроспективно оцінено критерії відбору пацієнтів для ендovasкулярних втручань чи медикаментозної терапії, проаналізовано результати трирічного проспективного спостереження. Визначено рівень виживання пацієнтів у віддаленому періоді після використання різних методик лікування розшарувань низхідного відділу аорти у вітчизняному спеціалізованому кардіохірургічному центрі.

Практичне значення очікуваних результатів.

У рецензованій роботі детально проаналізовано фактори ризику, що впливають на летальність та формування аортальних ускладнень у віддаленому періоді у пацієнтів з дисекцією грудного відділу аорти типу В, що дозволяє імплементувати ці дані у діяльність кардіохірургічних центрів. Очікується, що розробка алгоритму прийняття рішення про вибір методу лікування пацієнтів з дисекцією грудного відділу аорти типу В, який враховує персональні ризики та можливі ускладнення, допоможе зменшити частоту післяопераційних ускладнень, скоротить терміни госпіталізації, значно покращить якість життя пацієнтів та дозволить уникнути протез-асоційованих ускладнень.

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки та рекомендації, які викладено в роботі, отримані на достатньому фактичному матеріалі. Використані методи статистичного аналізу відповідають завданням дослідження, є обґрунтованими та достовірними. Кількість досліджень та клінічних спостережень (70 пацієнтів із розшаруванням грудного відділу аорти, у тому числі 40 пацієнтів, у яких було виконано ендоваскулярне втручання) достатня для статистичного аналізу.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях.

За темою дисертаційної роботи опубліковано 9 наукових праць, у тому числі три статті у журналах, індексованих у міжнародній базі Scopus, 6 статей – у фахових виданнях, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора наук, кандидата наук та ступеня доктора філософії, перелік яких затверджений МОН України, 5 тез доповідей на конгресах та конференціях в Україні та за кордоном.

Структура та зміст дисертаційної роботи, її завершеність загалом.

Рукопис дисертаційної роботи викладено українською мовою на 180 сторінках, результати ілюстровано 48 таблицями та 53 рисунками. Текст складається із анотації, вступу, огляду літератури, трьох розділів власних досліджень, узагальнення та обговорення одержаних результатів, висновків, практичних рекомендацій, додатків, списку використаних джерел, що містить 123 найменування латиницею.

Титульна сторінка – без суттєвих зауважень. Напевно, варто було б у назві використати термін «розшарування грудної аорти» замість «хірургічна патологія грудної аорти».

Анотація – чітко і стисло викладено суть і результати дисертаційного дослідження.

Зміст - повністю відображає хід дослідження та дозволяє відтворити його структуру і методологію.

Вступ - чітко окреслено актуальність проблеми, визначено мету та задачі дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення отриманих результатів. Несуттєве зауваження: замість запозиченого терміну «аортальна подія» краще було б говорити про ускладнення, пов'язані з аортою.

Огляд літератури базується на сучасній літературі, у тому числі діючих настановах, добре написаний.

У другому розділі детально описано матеріали і методи дослідження, наведено клінічну характеристику включених пацієнтів. Крім поділу пацієнтів залежно від обраного методу лікування, логічно було б виділити групи однотипних пацієнтів (з однаковим лікуванням) з і без ускладнень. Варто уточнити також, чи були випадки переходу пацієнтів під час періоду проспективного спостереження з однієї групи в іншу.

У третьому розділі проаналізовано вихідні характеристики пацієнтів з патологією низхідної аорти залежно від обраного методу лікування. По суті, дані цього розділу непрямо відображають критерії вибору методу лікування розшарування грудної аорти у клінічній практиці.

У четвертому розділі викладено безпосередні результати та дані тривалого трирічного спостереження у пацієнтів з патологією низхідної аорти залежно від методу лікування. Дані детально проаналізовано, здійснено якісний статистичний аналіз виживання, у тому числі визначено незалежні прогностичні предиктори.

У розділі 5 наведено важливу інформацію щодо динаміки якості життя в обстежених пацієнтів за даними різних шкал опитувальника SF-36.

У розділі «Аналіз та узагальнення результатів» здобувачка порівняла власні результати з літературними даними. Цей розділ дозволяє отримати уявлення про обсяг роботи, хід дослідження, отримані результати, їх аналіз та порівняння.

Текст дисертації завершується висновками та практичними рекомендаціями, які базуються на отриманих результатах власного дослідження.

Загалом, дисертаційна робота є логічно структурованим, самостійно виконаним, завершеним науковим дослідженням, а її оформлення відповідає існуючим вимогам.

Значення отриманих результатів для науки та практики, можливості їх використання.

Рецензована дисертаційна робота має вагоме науково-теоретичне і практичне значення. У ній розглядається актуальна і відносно мало вивчена тема патології грудної аорти, узагальнено дані, отримані у спеціалізованому кардіохірургічному центрі, де є найбільший досвід лікування подібної категорії пацієнтів. Підсумки цієї роботи важливі для клінічної практики, зокрема, з огляду на визначення предикторів виникнення несприятливих подій при тривалому спостереженні.

З огляду на унікальність систематизованих даних щодо когорти пацієнтів з патологією грудного відділу аорти, результати дисертаційного дослідження, зокрема, дані щодо методів діагностики та лікування аневризми і розшарування грудної аорти потрібно впровадити у навчальний процес у закладах вищої освіти, зокрема, у безперервному професійному розвитку лікарів-кардіологів, інтервенційних кардіологів і серцево-судинних хірургів. Зважаючи на важливе значення одержаних результатів для медичної науки і практики, доцільно використати підсумки роботи для підготовки наукової монографії чи практичного керівництва для лікарів.

Недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення.

При аналізі дисертаційної роботи не виявлено суттєвих недоліків, які б принципово впливали на оцінку теоретичної та практичної цінності результатів. Зауваження переважно стосуються окремих орфографічних, стилістичних помилок та мають рекомендаційний характер.

В ході рецензування роботи виникли такі питання до пошукачки:

1. Чи залежали результати лікування пацієнтів з розшаруванням грудного відділу аорти від етіології хвороби? Які особливості ведення пацієнтів із дисплазіями сполучної тканини?
2. Чи дозволяють результати виконаного дослідження визначити предиктори несприятливого прогнозу у категорії пацієнтів, яким здійснено ендovasкулярне лікування розшарування грудного відділу аорти?
3. Які особливості медикаментозного лікування пацієнтів з аневризмами / розшаруванням грудного відділу аорти після ендovasкулярних втручань, зокрема, щодо цільових діапазонів антигіпертензивної терапії, антиагрегантів і статинів?

Відповідність дисертації вимогам до робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

На підставі розгляду дисертації та наукових публікацій, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, зроблено висновок, що наукове дослідження аспіранта кафедри кардіохірургії, рентгенендоваскулярних та екстракорпоральних технологій НУОЗ України імені П.Л. Шупика МОЗ України Шкандали Анни Юріївни «Клініко-функціональна оцінка результатів ендovasкулярних та гібридних втручань у хворих з хірургічною патологією аорти» характеризується актуальністю, сучасною методологією, аспектами науково-теоретичної новизни і мають практичне значення. У сукупності ця робота містить нове вирішення актуального завдання сучасної інтервенційної кардіології і серцево-судинної хірургії - підвищення ефективності лікування розшарувань низхідного відділу аорти типу В шляхом зниження частоти ускладнень через оптимізацію критеріїв вибору лікувальної тактики з урахуванням індивідуальних характеристик пацієнтів.

Робота відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановами Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 та вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України

від 12.01.2017 №40, а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний рецензент

завідувач кафедри функціональної діагностики

НУОЗ України імені П.Л. Шупика

доктор медичних наук, професор

Олег ЖАРІНОВ

[Handwritten signature and notes in blue ink]